

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบบรรยาย (descriptive research) โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ และศึกษาตัวแปรที่สามารถทำนายความพึงพอใจของผู้สูงอายุ คือ เพศ รายได้ การปฏิบัติตนในการใช้เวลาว่าง การเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ การรับรู้ความสำเร็จของงานในอดีต การรับรู้สภาวะสุขภาพ และความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ โดยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้สูงอายุ ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก รวม 3 จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา มีจำนวนประชากรทั้งหมด 7,413 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก จำนวน 200 คน ประกอบด้วยผู้สูงอายุจากจังหวัดชลบุรี 100 คน ระยองและฉะเชิงเทรา จังหวัดละ 50 คน ทั้งนี้เนื่องจากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์

การเลือกกลุ่มตัวอย่างกระทำโดยการเลือกพื้นที่ ด้วยการคัดเลือกอำเภอในแต่ละจังหวัด แล้วจึงคัดเลือกหมู่บ้าน จากนั้นจึงทำการเลือกผู้สูงอายุที่เป็นไปตามเกณฑ์ ใช้วิธีเลือกแบบเจาะเจาะจง (purposive sampling) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้สูงอายุที่พักอยู่ในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป และยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

2. เป็นผู้สูงอายุทั้งเพศหญิงและเพศชาย อายุ 60 ปีขึ้นไป

3. เป็นผู้ที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้

4. เป็นผู้ที่ไม่มีภาวะเจ็บป่วย ไม่มีโรคแทรกซ้อน และไม่มีปัญหาอื่นใดที่จะเป็นอุปสรรคในการสัมภาษณ์

5. สติปัญญา ความจำไม่เสื่อม และไม่เป็นโรคจิต

6. พูดภาษาไทยได้ชัดเจน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายปิด รวม 44 ข้อ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ส่วนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ จำนวน 6 ข้อ
  - ส่วนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์การปฏิบัติตนในการใช้เวลาว่าง จำนวน 5 ข้อ
  - ส่วนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์การเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ประกอบด้วย การเตรียมตัว 3 ด้าน คือ ด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม จำนวน 7 ข้อ
  - ส่วนที่ 4 เป็นแบบสัมภาษณ์การรับรู้ความสำเร็จของงานในอดีต จำนวน 6 ข้อ
  - ส่วนที่ 5 เป็นแบบสัมภาษณ์การรับรู้สภาวะสุขภาพ ซึ่งครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของผู้สูงอายุ การรับรู้สภาวะสุขภาพกายและจิตใจ จำนวน 8 ข้อ
  - ส่วนที่ 6 เป็นแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วย การมีความสุขในการดำเนินชีวิต ความตั้งใจและอดทนต่อชีวิต และระดับอารมณ์ จำนวน 12 ข้อ
- ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในตำบลแสนสุข และตำบลอ่างศิลา จังหวัดชลบุรี จำนวน 30 คน นำผลการสัมภาษณ์มาคำนวณหาค่าความเที่ยง (reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) ในแบบสัมภาษณ์ ส่วนที่ 2, 4, 5, และ 6 สำหรับแบบสัมภาษณ์ ส่วนที่ 3 เรื่องการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ซึ่งเป็นคำถามที่ตอบว่า “ใช่” และ “ไม่ใช่” ได้หาความเที่ยงโดยวิธีของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson formula 20) ซึ่งค่าความเที่ยงที่คำนวณได้ของแต่ละด้านได้แสดงไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 ค่าความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ในแต่ละด้าน

ส่วนที่	เรื่อง	ค่าความเที่ยง
2	การปฏิบัติตนในการใช้เวลาว่าง	.84
3	การเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ	.72
4	การรับรู้ความสำเร็จของงานในอดีต	.76
5	การรับรู้สภาวะสุขภาพ	.81
6	ความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ	.83

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

สำหรับเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาระดับของตัวแปรในด้านต่าง ๆ มีดังนี้

☼ การเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ

คะแนนที่ได้ 0.00-0.50

หมายถึง อยู่ในระดับไม่ดี

	ระดับของตัวแปรในด้าน	ความหมายของคะแนนที่ได้		
		1.00-1.66	1.67-2.33	2.34-3.00
☼	การรับรู้ความสำเร็จของงานในอดีต	น้อย	ปานกลาง	มาก
☼	การรับรู้สภาวะสุขภาพ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
☼	ความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ	ไม่ดี	ดี	ดีมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือถึงสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทั้ง 3 จังหวัด เพื่อขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน โดยให้เป็นผู้ประสานงานในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่บ้าน ชมรมผู้สูงอายุ และที่วัด
2. เตรียมผู้ช่วยวิจัย 4 คน โดยผู้ช่วยวิจัยได้รับคำชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของแต่ละคำถามในแบบสัมภาษณ์ และวิธีสัมภาษณ์ให้เป็นที่เข้าใจตรงกัน จากนั้นทำการทดลองสัมภาษณ์จนมีความเชี่ยวชาญชำนาญ และสามารถสัมภาษณ์ได้ผลเช่นเดียวกับผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เอง
3. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 4 เดือน ในช่วงเดือน เมษายน-กรกฎาคม 2540 ในการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุแต่ละคนจะใช้เวลาเฉลี่ย 30 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows version 7.5.1 ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล คำนวณเป็นค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนของผู้สูงอายุ จำแนกตามระดับการปฏิบัติตนในการใช้เวลาว่าง การเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ การรับรู้ความสำเร็จของงานในอดีต การรับรู้สภาวะสุขภาพ และความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (arithmetic mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ตลอดจนวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้รับจากการสัมภาษณ์
3. หาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ กับปัจจัยทำนายได้แก่ เพศ รายได้ การปฏิบัติตนในการใช้เวลาว่าง การเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ การรับรู้ความสำเร็จของงานในอดีต และการรับรู้สภาวะสุขภาพ โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบอย่างง่ายโดยวิธีของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) และทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้โดยการทดสอบค่าที (t test)
4. หาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ กับปัจจัยทำนายโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) และสร้างสมการพยากรณ์ระดับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ ทั้งในรูปคะแนนดิบ